

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	Для усіх спеціальностей
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Очна (денна, вечірня)
Рік підготовки, семестр	2 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	3 кред. ЄКТС / 90 годин
Семестровий контроль / контрольні заходи	Екзамен / модульна контрольна робота
Розклад занять	rozklad.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про викладачів	https://psy.kpi.ua/vikladachi/

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи» передбачає ознайомлення аспірантів із теоретичними основами організації освітнього процесу у закладі вищої освіти та науковими основами управління вищою школою. Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи» передбачає підготовку аспірантів до майбутньої педагогічної діяльності у закладах вищої освіти на посадах асистентів, що передбачає самостійне засвоєння педагогічної літератури, розробку та проведення всіх видів занять і контрольних заходів у закладі вищої освіти, аналіз і вибір ефективних дидактичних методів навчання, критичну оцінку своїх занять. Інтегральною компетентністю вивчення даної дисципліни є здатність виконувати посадові обов'язки викладача закладу вищої освіти.

Метою дисципліни є формування у аспірантів здатностей:

- проводити критичний аналіз, оцінку й синтез нових ідей, педагогічних та психолого-педагогічних явищ;
- ефективно будувати педагогічну діяльність на основі засвоєних знань;
- системно аналізувати педагогічні явища на нових теоретико-методологічних засадах;
- реалізації освітніх програм у відповідності до стандартів вищої освіти;
- аналізу та вибору ефективних дидактичних методів навчання;
- розробки та проведення всіх видів занять і контрольних заходів у закладі вищої освіти;
- виховання та інтелектуального розвитку студентської молоді в сучасних умовах;
- забезпечувати саморозвиток і самовдосконалення шляхом наукової рефлексії актуальних теоретико-методологічних проблем педагогіки і психології;
- пропонувати концепції, моделі, винаходити й апробувати способи й інструменти професійної діяльності з використанням природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук;
- самостійного засвоєння педагогічної літератури;
- критичної оцінки своїх занять.

Після засвоєння навчальної дисципліни аспіранти мають продемонструвати такі результати навчання:

Знання:

- актуальних проблем педагогіки вищої школи;
- теоретико-методологічних засад організації освітнього процесу у закладі вищої освіти;

- системи та сучасної структури освіти України;
- структури стандартів вищої освіти;
- дидактичної сутності пізнавальної діяльності студента та психолого-педагогічних аспектів її організації;
- актуальних рекомендацій щодо структури та методів проведення різних видів навчальних занять;
- сучасних стратегій, форм організації навчання й вимог до самостійної роботи студентів;
- сучасних вимог до складу і змісту навчально-методичної документації зі спеціальності та навчальної дисципліни;
- системи забезпечення якості та рекомендацій щодо проведення контрольних заходів;
- сутності нових та інформаційних технологій навчання у вищій школі;
- складових майстерності педагогічної діяльності викладача;
- особливостей, напрямів організації діалогічного спілкування зі студентами;
- індивідуально-типологічних особливостей студентів;
- стратегій, способів вирішення проблем дисципліни та конфліктів зі студентами;
- принципів та методів виховання.

уміння:

- організовувати, визначати мету та аналізувати власну педагогічну діяльність на засадах педагогічного мислення;
- визначати та обирати актуальні доцільні методи та засоби навчання і контролю;
- організувати та керувати пізнавальною діяльністю студентів;
- організовувати взаємодію зі студентами з різними індивідуально-типологічними особливостями;
- застосовувати різноманітні, доцільні методи, прийоми організації емоційно-виховного впливу на студентів;
- застосовувати різні способи, прийоми формування у студентів наукових понять, умінь й навичок;
- застосовувати стратегії, методи, прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів;
- планувати структуру, зміст, процес організації лекції, практичного, семінарського заняття й самостійної роботи студентів;
- формувати у студентів інтерес до змісту й процесу навчання;
- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу і використовувати її в педагогічній практиці;
- здійснювати контроль і оцінку результатів навчання.

В результаті засвоєння дисципліни аспіранти зможуть:

- забезпечувати умови ефективного навчального процесу при проведенні різних видів занять;
- реалізовувати технології творчої педагогічної діяльності;
- застосовувати педагогічну техніку та професійний артистизм;
- організувати та керувати пізнавальною діяльністю студентів;
- розробляти засоби діагностики результатів навчання;
- оцінювати навчальні та творчі досягнення студентів, використовувати результати для корекції та оптимізації процесу навчання;
- вдосконалювати власну педагогічну майстерність, розвивати педагогічні здібності;
- володіти прийомами та способами вирішення конфліктних ситуацій у педагогічній взаємодії.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни аспіранту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Дисципліна «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи» вивчається після опанування дисциплін психологічної спрямованості у програмі бакалаврської підготовки та після опанування дисциплін педагогічної спрямованості у програмі магістерської підготовки. Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука.

Тема 2. Система вищої освіти в Україні. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в контексті глобалізації, інтеграції та демократизації.

Тема 3. Теоретичні основи процесу навчання.

Тема 4. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації.

Тема 5. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти.

Тема 6. Сучасні організаційні форми навчання і види навчальних занять.

Тема 7. Система забезпечення якості освіти.

Тема 8. Актуальні проблеми системи контролю та оцінювання якості навчання.

Тема 9. Управління освітнім процесом в закладі вищої освіти та стратегії розвитку вищої освіти.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Педагогіка вищої школи : підручник / В.П. Головенкін ; Міністерство освіти і науки України, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – Режим доступу: https://opac.kpi.ua/F/N5C8NSEHNAPG4AC7IU5U2NEI5TAN3GV7CK72F4TT6YA2T8PH2-08156?func=find-acc&acc_sequence=005454291
2. Європейська кредитно-трансферна накопичувальна система: довідник користувача / пер. з англ. ; за ред. д-ра техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича та д-ра пед. наук, доц. Ж. В. Таланової. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с. – Режим доступу: <https://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialy-natsionalnoi-komandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentiv-bolonskoho-protsestu.html?download=126:yekts-dovidnyk-korystuvacha-2015-r-pereklad-ukrainskoiu-movoiu>
3. Стандарти вищої освіти НТУУ «КПІ»: Рекомендації до розроблення / Уклад. В. П. Головенкін. – К. : НТУУ «КПІ», 2016. – 39 с. – Режим доступу: https://kpi.ua/files/Osvitni_programu_2018.pdf
4. Освітні програми НТУУ «КПІ»: Рекомендації до розроблення / Уклад. В. П. Головенкін. – К. : НТУУ «КПІ», 2016. – 40 с. – Режим доступу: https://kpi.ua/files/Osvitni_programu_2018.pdf
5. Порядок створення та затвердження робочих програм (силабусів) навчальних дисциплін (освітніх компонентів) в КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Режим доступу: <https://osvita.kpi.ua/node/174>
6. Методичні рекомендації до складання програм навчальних дисциплін та робочих програм кредитних модулів [Текст] / Уклад. В. П. Головенкін. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : НТУУ «КПІ», 2014. – 28 с. – Режим доступу: <https://kpi.ua/files/bologna/recommendations-programming-disciplines.pdf>
7. Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Режим доступу: <https://osvita.kpi.ua/node/37>
8. Національна рамка кваліфікацій. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>

4.2. Допоміжна література:

1. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підруч. за модул.-рейтинг. системою навчання для студентів магістратури / С. С. Вітвицька; М-во освіти і науки України, Житомир. держ. ун-т імені Івана Франка. – Київ: Центр навч. літ., 2006. – 383 с. : рис, схеми. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0009426>
2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко – Київ – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2008. – 278 с. – Режим доступу: <https://hum.edu-lib.com/pedagogika-psihologiya/goncharenko-s-u-pedagogichni-doslidzhennya-metodologichni-poradi-molodim-naukovtsyam>
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/r726.pdf>
4. Згуровський М. З. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу / М. З. Згуровський ; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – Київ : Політехніка, 2004. – 76 с.
5. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України : навчально-методичне видання /М. З. Згуровський ; Мін-во освіти і науки України, НТУУ «КПІ». – Київ : НТУУ «КПІ», 2006. – 544 с.

6. Освітні технології : Навч.- метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; За ред. О. М. Пехоти. – Київ : А.С.К., 2001. – 256 с.
7. Кроки до Болонського процесу : збірник матеріалів / НТУУ «КПІ» ; уклад. В. П. Головенкін. – Київ : Політехніка, 2004. – 112 с.
8. Кайдалова Л. Г. Педагогічна майстерність викладача : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, Н. Б. Щокіна, Т. Ю. Вахрушева. – Харків : Вид-во НФаУ, 2009. – 150 с. – Режим доступу: <http://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/1759>
9. Культура спілкування : навчально-методичний посібник для вчит. шкіл, студ. пед. вузів / Ф. С. Арват, Є. І. Коваленко, С. В. Кириленко, П. М. Щербань; за ред. П. М. Щербаня. – Київ : ІЗМН, 1997. – 328 с.
10. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – Київ : Академія, 2006. – 256 с.
11. Педагогічна майстерність : підручник / за ред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Київ : Вища школа, 2004. – 422 с.
12. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. посіб. / І.М. Цимбалюк. – Київ : Професіонал, 2004. – 304 с.
13. Чмут Т. К. Культура спілкування : Навч. посіб. / Т. К. Чмут ; Хмельниц. ін-т регіон. упр. та права. – 2-е вид., доп. і переробл. – Хмельницький : ХІРУП, 1999. – 354 с.
14. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького, НАНУ. – Київ : Ін Юре, 2003. - 416 с.
15. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи : підручник / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – Вид. 2-ге, доп. і перероб. – Київ : Каравела, 2008. – 352 с.
16. Бондарчук Е. И., Бондарчук Л. И. Основы психологии и педагогики: курс лекций / Е. И. Бондарчук, Л. И. Бондарчук. — 5-е изд., стереотип. — К.: ДП «Изд. дом «Персонал», 2013. — 182 с. – Режим доступу: <http://portal.iapm.edu.ua/portal/media/books/28f94efa83b644968783407d8b171ad2.pdf>
17. Вергасов В. М. Активизация познавательной деятельности студентов в высшей школе : монография / В. М. Вергасов. - 2-е изд., доп. и перераб. - Киев : Вища школа, 1985. - 176 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука.

Актуальні проблеми педагогічної галузі науки. Мета і завдання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи», її місце в професійній підготовці аспірантів. Об'єкт та предмет педагогіки вищої школи. Сучасні підходи до визначення категоріального апарату педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи із іншими науками.

Завдання на СР:

1. Розкрийте основні категорії педагогіки вищої школи.
2. Сформулюйте основні цілі освіти.
3. Сформулюйте предмет педагогіки вищої школи.
4. Розкрийте зміст дидактики вищої школи.

Тема 2. Система вищої освіти в Україні. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в контексті глобалізації, інтеграції та демократизації.

Структура вищої освіти в Україні. Основні принципи освіти в Україні. Модернізація сучасної вищої освіти. Якість вищої освіти та її критерії. Глобалізація вищої професійної освіти як конвергенція принципів засад освітньої політики. Інтеграція і демократизація вищої освіти у контексті Болонського процесу. Розвиток варіативності і доступності освітнянських послуг вищої школи.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте тенденції розвитку освіти у світі і в Україні.
2. В чому полягає суть технократичної парадигми навчання?
3. Розкрийте сутність гуманістичної парадигми навчання.
4. Охарактеризуйте зміст трансформаційної теорії навчання.

Тема 3. Теоретичні основи процесу навчання.

Сутність та взаємозв'язок основних понять теорії навчання: знання, навички, уміння, компетентність і компетентності, педагогічний процес, дидактична система, зміст освіти і навчання. Принципи навчання та їх змістова характеристика: науковості, наочності, зв'язок теорії із практикою, систематичності та послідовності, міцності засвоєння знань, свідомості та активності, доступності. Психологічна модель процесу пізнання.

Завдання на СР:

1. Дайте визначення поняттям «інформація» та «наукова інформація».
2. Яким вимогам має відповідати наукова інформація?
3. Наведіть приклади навичок, якими Ви володієте.
4. Як перевірити ступінь сформованості навичок?
5. Розкрийте структуру уміння.
6. Розкрийте сутність поняття «компетентність».
7. Розкрийте зміст принципів навчання.

Тема 4. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації.

Сутність поняття «зміст освіти», його структурні елементи. Система сучасних стандартів вищої освіти та нормативні документи закладу вищої освіти, в яких реалізується зміст освіти. Сутність поняття «методи навчання», класифікації методів навчання за різними ознаками, особливості використання у закладі вищої освіти загальних методів навчання.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте сутність поняття «зміст освіти».
2. Розкрийте особливості структурних елементів поняття «зміст освіти».
4. Охарактеризуйте особливості використання у вищій школі загальних методів навчання.

Тема 5. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти.

Психологічна сутність інноваційного навчання. Загальна характеристика педагогічних технологій. Технологія програмованого навчання. Модульна технологія навчання. Кредитно-модульна технологія. Ігрові методи навчання. Принципи дистанційного навчання. Дидактичні вимоги до електронних навчальних засобів та технологія їх розроблення. Технологія змішаного навчання.

Завдання на СР:

1. Сформулюйте основні цілі інноваційного навчання.
2. Проведіть аналіз основних педагогічних технологій.
3. Розкрийте основні вимоги до технології програмованого навчання.
4. Обґрунтуйте завдання, цілі та функції модульної технології навчання.

Тема 6. Сучасні організаційні форми навчання і види навчальних занять.

Класифікація організаційних форм навчання і видів навчальних занять. Лекції, практичні та семінарські заняття, лабораторні роботи і комп'ютерний практикум, індивідуальні навчальні заняття, консультації, індивідуальні завдання, самостійна робота студентів. Управління пізнавальною діяльністю студентів. Методи активізації пізнавальної діяльності. Стимули активізації пізнавальної діяльності студентів.

Завдання на СР:

1. Розкрийте головні дидактичні завдання лекції. Обґрунтуйте переваги і недоліки лекційного методу та шляхи їхнього усунення.
2. Обґрунтуйте основні дидактичні вимоги до змісту і структури лекції. Розкрийте завдання викладача щодо забезпечення цих вимог.
3. Розкрийте призначення й особливості різних типів лекцій. У чому складаються особливості проблемної лекції?
4. Розкрийте сутність основних методів активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
5. Розкрийте призначення і сутність основних стимулів активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
6. Дайте визначення практичного заняття. Сформулюйте його дидактичні завдання. Обґрунтуйте завдання викладача на цих заняттях.
7. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні практичних занять.
8. Дайте визначення семінарського заняття. Дидактичні завдання різних типів семінарських занять й особливості їхнього проведення. Розкрийте роль викладачів на цих заняттях.
9. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні семінарських занять.

Тема 7. Система забезпечення якості освіти.

Призначення та склад системи забезпечення якості освіти. Призначення та сутність процедур забезпечення якості освіти. Структура стандартів вищої освіти. Компетентний підхід та алгоритм розроблення стандартів вищої освіти. Призначення і зміст освітньо-професійної програми. Університетська система забезпечення якості освіти. Основні стратегії розвитку вищої освіти в Україні.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте склад системи забезпечення якості освіти.
2. Охарактеризуйте сутність процедур забезпечення якості освіти.
3. Який алгоритм розроблення стандартів вищої освіти?

Тема 8. Актуальні проблеми системи контролю та оцінювання якості навчання.

Цілі та завдання контролю якості навчання. Основні фактори, що впливають на якість навчання. Об'єкт і предмет контролю. Вимоги до системи контролю. Валідність, надійність, достовірність та ефективність контролю. Види та рівні контролю, їх завдання, цілі та функції. Форми контролю. Оцінювання і оцінка навчальних досягнень студентів. Актуальні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів в сучасному освітньому середовищі.

Завдання на СР:

1. Сформулюйте основні цілі, завдання та функції контролю якості навчання.
2. Проведіть аналіз основних факторів, які впливають на якість навчання та їхніх характеристик.
3. Розкрийте основні вимоги до системи контролю якості навчання.
4. Обґрунтуйте завдання, цілі та функції основних видів контролю.
5. Проаналізуйте переваги та недоліки різних форм контролю.
6. Визначте основні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів на сучасному етапі.

Тема 9. Управління освітнім процесом в закладі вищої освіти та стратегії розвитку вищої освіти.

Основні положення нормативного та правового регулювання організації навчального процесу у закладах вищої освіти України. Теоретичні основи та методи побудови організаційних структур управління навчальним закладом, контролю результатів педагогічної діяльності, впровадження інновацій в освітній процес; принципи планування навчально-виховного процесу; засади формування структури колективу, мотивації педагогічної праці; основи професійної культури та її складових керівників навчального закладу. Сучасні підходи щодо організації навчального процесу у закладах вищої освіти України, які зорієнтовані на модернізацію вищої освіти до європейських вимог.

Завдання на СР:

1. Розкрийте теоретичні основи та методи побудови організаційних структур управління навчальним закладом.
2. Визначте алгоритм впровадження інновацій в освітній процес.
3. Охарактеризуйте сучасні підходи щодо організації навчального процесу у закладах вищої освіти України.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять полягають у формуванні у аспірантів вмінь обґрунтовувати правила застосування принципів дидактики при проведенні різних видів навчальних занять, обирати стратегію спілкування, працювати з педагогічною літературою, готувати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Тема 1. Педагогіка вищої школи як наука.

1. Актуальні проблеми педагогіки вищої школи.
2. Мета та завдання педагогіки вищої школи.
3. Роль і місце педагогіки вищої школи у професійній підготовці аспірантів.
4. Об'єкт та предмет педагогіки вищої школи.
5. Сучасні підходи до визначення категоріального апарату педагогіки вищої школи.
6. Зв'язок педагогіки вищої школи із іншими науками.
7. Нормативні документи.

Завдання на СР:

1. Назвіть ключові поняття педагогіки вищої школи.
2. Сформулюйте поняття «дидактика».
3. Розкрийте зміст поняття «освіта».

4. Сформулюйте основні цілі сучасної освіти.
5. Сформулюйте предмет педагогіки вищої школи.
6. Розкрийте зміст дидактики вищої школи.

Тема 2. Система вищої освіти в Україні. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в контексті глобалізації, інтеграції та демократизації.

1. Структура вищої освіти в Україні.
2. Основні принципи освіти в Україні.
3. Критерії якості вищої освіти.
4. Сучасні тенденції вищої освіти в Україні.
5. Педагогічні дискурси глобалізації у вищій освіті.
6. Критерії технологічності навчального процесу.
7. Цифрові освітні платформи, які застосовують у процесі фахової підготовки студентів у ЗВО.

Завдання на СР:

1. Визначте вплив інформатизації на сферу вищої освіти.
2. Схарактеризуйте тенденції впливу інформатизації на вищу освіту України.
3. Прокоментуйте потенційні загрози з боку глобалізації.

Тема 3. Теоретичні основи процесу навчання.

1. Сутність основних понять теорії навчання:
 - знання,
 - навички,
 - уміння,
 - компетентність і компетентності,
 - педагогічний процес,
 - дидактична система,
 - зміст освіти і навчання.
2. Взаємозв'язок основних понять теорії навчання. Їх сучасне тлумачення.
3. Принципи навчання та їх змістова характеристика:
 - науковості,
 - наочності,
 - зв'язок теорії із практикою,
 - систематичності та послідовності,
 - міцності засвоєння знань,
 - свідомості та активності,
 - доступності.

Завдання на СР:

1. Дайте визначення поняттям «інформація» та «наукова інформація».
2. Яким вимогам має відповідати наукова інформація?
3. Наведіть приклади навичок, якими Ви володієте.
4. Як перевірити ступінь сформованості навичок?
5. Розкрийте структуру уміння.
6. Розкрийте сутність поняття «компетентність».
7. Розкрийте зміст принципів навчання.
8. Розкрийте зміст принципу доступності у навчанні.
9. Наведіть приклади принципу міцності засвоєння знань.
10. В чому полягає сутність принципу активності у навчанні?

Тема 4. Зміст освіти у вищій школі та способи його реалізації.

1. Сутність поняття «зміст освіти».
2. Особливості структурних елементів поняття «зміст освіти».
3. Система сучасних стандартів вищої освіти.
4. Нормативні документи закладу вищої освіти, в яких реалізується зміст освіти.
5. Сутність поняття «методи навчання».

6. Класифікації методів навчання.

7. Особливості використання у закладі вищої освіти загальних методів навчання.

Завдання на СР:

1. Охарактеризуйте особливості використання у вищій школі методів навчання.
2. Охарактеризуйте особливості використання інтерактивних методів навчання у вищій школі.
3. Надайте рекомендації щодо використання певних методів навчання при проведенні лекційних занять.
4. Надайте рекомендації щодо використання певних методів навчання при проведенні практичних занять.
7. Надайте рекомендації щодо використання певних методів навчання при проведенні семінарських занять.

Тема 5. Інноваційні технології навчання у закладах вищої освіти.

1. Психологічна сутність інноваційного навчання.
2. Основні принципи інноваційного навчання.
3. Загальна характеристика педагогічних технологій.
4. Особливості технології програмованого навчання.
5. Модульна технологія навчання.
6. Загальна характеристика кредитно-модульної технології.
7. Принципи дистанційного навчання.
8. Актуальні проблеми технології змішаного навчання.

Завдання на СР:

1. Проаналізуйте основні педагогічні технології.
2. Визначте основні особливості інноваційної технології.
3. В чому полягають переваги кредитно-модульної технології навчання?
4. Охарактеризуйте дидактичні вимоги до електронних навчальних засобів.
5. Опишіть технологію розроблення електронних навчальних засобів.

Тема 6. Сучасні організаційні форми навчання і види навчальних занять.

1. Сучасні організаційні форми навчання.
2. Педагогічні вимоги до сучасних лекційних занять.
3. Педагогічні вимоги до сучасних семінарських занять.
4. Педагогічні вимоги до сучасних лабораторних занять.
5. Педагогічні вимоги до організації самостійної роботи студентів.
6. Способи стимулювання учбової діяльності студентів.
7. Роль практики у навчальному процесі.

Завдання на СР:

1. Розкрийте головні дидактичні завдання лекції. Обґрунтуйте переваги і недоліки лекційного методу та шляхи їхнього усунення.
2. Обґрунтуйте основні дидактичні вимоги до змісту і структури лекції. Розкрийте завдання викладача щодо забезпечення цих вимог.
3. Сформулюйте вимоги до проблемної лекції.
4. Дайте визначення практичного заняття. Сформулюйте його дидактичні завдання. Обґрунтуйте завдання викладача на цих заняттях.
5. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні практичних занять.
6. Дайте визначення семінарського заняття. Дидактичні завдання різних типів семінарських занять й особливості їхнього проведення. Розкрийте роль викладачів на цих заняттях.
7. Надайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні семінарських занять.

Тема 7. Система забезпечення якості освіти.

1. Призначення та склад системи забезпечення якості освіти.
2. Призначення процедур забезпечення якості освіти.
3. Сутність процедур забезпечення якості освіти (ліцензування, акредитація).
4. Стандарт вищої освіти. Структура стандарту.
5. Алгоритм розроблення стандартів вищої освіти.

6. Призначення і зміст освітньо-професійної програми.

7. Основні стратегії розвитку вищої освіти в Україні.

Завдання на СР:

1. В чому полягає особливість стандарту вищої освіти України?
2. Охарактеризуйте основні складові компоненти стандарту вищої освіти.
3. Опишіть призначення освітньо-професійної програми.
4. Опишіть призначення освітньо-наукової програми.
5. Проаналізуйте університетську систему забезпечення якості освіти.

Тема 8. Актуальні проблеми системи контролю та оцінювання якості навчання.

1. Цілі та завдання контролю якості навчання.
2. Основні фактори, що впливають на якість навчання.
3. Об'єкт і предмет контролю.
4. Вимоги до системи контролю.
5. Види та рівні контролю, їх завдання, цілі та функції.
6. Форми контролю.
7. Оцінювання і оцінка навчальних досягнень студентів.
8. Поняття про еталонні уявлення.
9. Актуальні проблеми контролю і оцінювання досягнень студентів на сучасному етапі.

Завдання на СР:

1. Сформулюйте основні цілі, завдання та функції контролю якості навчання.
2. Проведіть аналіз основних факторів, які впливають на якість навчання та їхніх характеристик.
3. Розкрийте основні вимоги до системи контролю якості навчання.
4. Обґрунтуйте завдання, цілі та функції основних видів контролю.
5. Проаналізуйте переваги та недоліки різних форм контролю.

Тема 9. Управління освітнім процесом в закладі вищої освіти та стратегії розвитку вищої освіти.

1. Теоретичні основи організаційних структур управління навчальним закладом.
2. Методи побудови організаційних структур управління навчальним закладом.
3. Принципи планування навчально-виховного процесу.
4. Засади формування структури колективу, мотивації педагогічної праці.
5. Основи професійної культури та її складових керівників навчального закладу.
6. Шляхи розвитку педагогічної майстерності у сучасному освітньому середовищі.
7. Сучасні підходи щодо організації навчального процесу у закладах вищої освіти України, які зорієнтовані на модернізацію вищої освіти до європейських вимог.

Завдання на СР:

1. Розкрийте теоретичні основи та методи побудови організаційних структур управління навчальним закладом.
2. Визначте алгоритм впровадження інновацій в освітній процес.
3. Охарактеризуйте сучасні підходи щодо організації навчального процесу у закладах вищої освіти України.
4. Розкрийте компоненти педагогічної майстерності.
5. Визначте співвідношення педагогічного такту та вимогливості в діяльності викладача.
6. Охарактеризуйте шляхи розвитку педагогічних здібностей.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Вивчення дисципліни «Актуальні проблеми педагогіки вищої школи» проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у закладах вищої освіти, що передбачає питому вагу самостійної роботи аспірантів.

Самостійна робота полягає у підготовці до лекцій, семінарських (практичних) занять, опрацюванні завдань, отриманих на аудиторних заняттях, підготовці до модульної контрольної роботи та екзамену. Орієнтовний

перелік питань для підготовки до екзаменаційної контрольної роботи наведено у [додатку А](#) до цього силабусу.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється, але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Аспіранту складно буде належно підготуватись до семінарського заняття, виконати практичне завдання, якщо він буде пропускати лекції. Однак, відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь аспірантів на семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою. Рейтинг аспіранта значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття аспірантом обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) аспірантом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, з яким можна ознайомитися на сайті кафедри психології і педагогіки.

За присутність на семінарських заняттях бали не ставляться. На семінарському занятті аспірант може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завдань), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу чи гаджетів не варто. Відповідати на запитання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки аспіранта не з кращого боку.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у силабусі дисципліни. Вітаються питання від аспірантів до викладача під час лекції. Допускається і вітається діалог між аспірантом і викладачем на лекції. На семінарських заняттях аспіранти фокусують свою увагу на аналізі педагогічних та психолого-педагогічних явищ та оволодівають активними прийомами управління дискусією.

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер Telegram.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату <https://rb.gy/agihij>, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

Вирішення конфліктних ситуацій

У випадку виникнення конфліктної ситуації аспіранта (аспірантів) з екзаменатором до проведення семестрового контролю згідно з п. 4.2 Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/32> декан факультету створює комісію з проведення запланованого заходу семестрового контролю за обґрунтованою заявою аспіранта або колективною заявою аспірантів.

Процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів регулюються Положенням про вирішення конфліктних ситуацій в КПІ ім. Ігоря Сікорського https://osvita.kpi.ua/2020_7-170.

У випадку не згоди аспіранта з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету/директора інституту за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ в КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://osvita.kpi.ua/node/182>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силябусу.

Семестровий контроль: екзамен.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання заходів поточного контролю:

Рейтинг аспіранта з дисципліни складається з балів (максимально 100), що отримуються за:

- 1) роботу на семінарських (практичних) заняттях (відповіді, вирішення завдань і доповнення відповідей інших аспірантів у процесі дискусії);
- 2) складання модульної контрольної роботи (МКР);
- 3) складання екзамену.

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях:

Максимальна кількість балів складає 27 (максимальна кількість балів на 1 занятті – 3):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших аспірантів у процесі дискусії	3
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	2
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	0

Аспірант отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу аспіранта.

Викладач оцінює роботу аспіранта на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарському заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на 8-му і 16-му тижнях навчання відповідно. Рейтинг аспіранта станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 6-8 практичних заняттях) і 16-й тиждень (за результатами роботи на наступних 6-8 практичних заняттях) навчання повідомляється йому на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

2. Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота складається з 23 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводиться за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається аспірантам лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Максимальна кількість балів складає 23 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконане правильно (кожне з 23)	1
Тестове завдання виконане не правильно (кожне з 23)	0

3. Екзамен

Необхідною **умовою допуску до екзамену** є рейтинг не менше 25 балів.

Екзамен проводиться в письмовій формі.

Час екзаменаційної контрольної роботи – 90 хвилин.

За виконання екзаменаційної контрольної роботи максимально можна отримати 50 балів.

Екзаменаційний білет містить 2 завдання (по 25 балів кожне) за тематичними розділами дисципліни:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення аспірантом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	25-22
відповідь на поставлене питання, але неповна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді	21-18
достатньо поверхова відповідь на поставлене питання; неправильне розуміння суті питання; суттєві помилки у відповіді	17-15
неправильна відповідь на поставлене питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу; відсутність відповіді	0

У підсумку рейтингові бали, отримані за *роботу на семінарських (практичних) заняттях*, складання модульної контрольної роботи та складання екзамену, підсумовуються та переводяться до оцінки за університетською шкалою відповідно до таблиці:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації аспірантам

За кожною темою даються посилання на список основної та допоміжної літератури, що не виключає можливості самостійно, по узгодженню з викладачем, розширити цей список.

Лекції проводяться з використанням мультимедійних презентацій (за наявності умов в аудиторії). Працюючи на лекції аспіранту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо аспірант буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього аспірант презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших аспірантів, ставитиме питання викладачу та аспірантам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу та глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до семінарського заняття аспірант має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений аспірант не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж аспірант не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до

заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо аспірант не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи аспіранта і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

професором кафедри психології і педагогіки, д-ром психол. наук Ложкіним Георгієм Володимировичем
завідувачкою кафедри психології і педагогіки, д-ром психол. наук, професоркою Воляннюк Наталією Юріівною
доцентом кафедри психології і педагогіки, канд. психол. наук Блохіною Іриною Олександрівною

Ухвалено кафедрою психології і педагогіки (протокол № 10 від 30.03.2022 р.)

Погоджено Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 4 від 07.04.2022 р.)

Перелік питань до залікової контрольної роботи

1. Розкрийте зміст поняття «освіта» і сформулюйте основні цілі освіти.
2. Обґрунтуйте основні принципи освіти в Україні.
3. Розкрийте сутність рівнів і ступенів вищої освіти в Україні.
4. Дайте визначення таких понять: «освітній рівень», «професія», «спеціальність», «спеціалізація» і «кваліфікація».
5. Розкрийте типи ЗВО в Україні.
6. Розкрийте основні наукові завдання педагогіки вищої школи.
7. Розкрийте сутність понять: «знання», «навички» та «уміння» і поясніть їх діалектичний зв'язок.
8. Дайте визначення понять: «навчальний процес», «зміст освіти» та «зміст навчання».
9. Розкрийте зміст понять: «методи навчання», «засоби навчання», «форми організації навчання».
10. Розкрийте сутність етапів дидактичного процесу.
11. Сформулюйте основний закон дидактики.
12. Розкрийте сутність основних принципів дидактики.
13. Обґрунтуйте завдання викладача та методи управління мотивацією студентів.
14. Обґрунтуйте переваги та недоліки лекції як форми організації навчання.
15. Розкрийте основні дидактичні вимоги до змісту і структури лекції.
16. Розкрийте принципи побудови проблемної лекції.
17. Розкрийте сутність основних методів активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
18. Дайте визначення семінарського заняття та його основних типів.
19. Дайте визначення практичного та лабораторного заняття.
20. Дайте рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні навчальних занять різних видів.
21. Розкрийте склад і призначення стандартів вищої освіти.
22. Розкрийте призначення та структуру стандарту вищої освіти та освітньої програми.
23. Розкрийте призначення та склад системи забезпечення якості освіти.
24. Зробіть аналіз основних факторів, що впливають на якість навчання.
25. Розкрийте основні вимоги до системи контролю якості навчання, обґрунтуйте шляхи їх забезпечення.
26. Розкрийте сутність основних видів контролю, обґрунтуйте їх цілі, функції та завдання.
27. Зробіть аналіз переваг і недоліків різних форм контролю якості підготовки студентів.
28. Дайте визначення понять «оцінка» і «відмітка», обґрунтуйте їх основні функції.
29. Розкрийте сутність вимог до контрольних завдань, обґрунтуйте шляхи їх забезпечення.
30. Обґрунтуйте шляхи до вибору складності, трудомісткості та тривалості контролю.
31. Розкрийте види та рівні педагогічного спілкування.
32. Розкрийте сутність емоційно творчого аспекту педагогічного спілкування
33. Розкрийте сутність і структуру педагогічного такту.
34. Визначте поняття педагогічної майстерності, її критерії та рівні.
35. Охарактеризуйте педагогічний такт та його складові.
36. Проаналізуйте елементи професійної компетентності викладача.
37. Охарактеризуйте основні вікові новоутворення, що притаманні особистості у юнацькому віці.
38. Кризи розвитку в студентському віці.
39. Розкрийте фактори регуляції поведінки особистості в юнацькому віці.
40. Розкрийте сторони спілкування в системі «викладач-студент».
41. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування.
42. Розкрийте структуру педагогічного спілкування.
43. Розкрийте етапи педагогічного спілкування.
44. Яке місце належить взаємодії в структурі педагогічного спілкування.
45. Розкрийте бар'єри спілкування та їх причини.
46. Розкрийте особливості вияву педагогічної техніки.
47. Розкрийте сутність поняття стиль педагогічного спілкування. Види педагогічного спілкування.
48. Проаналізуйте основні вимоги педагогічного такту.
49. Розкрийте основні вимоги педагогічного такту.
50. Визначте співвідношення педагогічного такту та вимогливості в діяльності викладача.
51. Охарактеризуйте шляхи розвитку педагогічних здібностей.